Naš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K, za pol leta K 2·50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I. V Kamniku, 18. marca 1905. Štev. 11.

Slovenci in Rusija.

Jan Kollar je izmed prvih in zapadnih Slovanov, ki bi mu nadeli lahko ime „panslavist“. V svojih pesmih je pričel proslavljati „majko Slavo“, vedel je, da smo vsi sinovi ene matere in to ga je zvodilo do navdušenih mislij celokupnosti in solidarnosti.

Tudi pri nas na jugu imamo dva moža, ki sta se posebno odlikovala v borbi za fuzijo Slovencev in Srbo-Hrvatov v en narod, ki naj bi imel isti jezik in skupno literaturo. To sta Slovenec Stanko Vraz in Hrvat dr. Lj. Gaj. Vzcvetel je „Ilirizem“. S svojim nastopom v areno človeškega uvaževanja — je bila obenem že tudi končana slava njegovega bitja in žitja. Ali je šel tedaj Prešern po pravi poti ali ne, tega ne moremo tu raziskavati. Gotovo pa je, da izvira prav iz te dobe v nas Slovencih ideja združenja, če hočemo celo: misli panslavizma . . .

Ali se bo razvila tudi ta misel iz utopije do znanosti, do resničnosti, — kakor se je razvil tudi socializem iz Morove „Utopije“ — o tem nas bo učila prihodnjost. Teoretikov nimamo, ki bi nam mogli to prorokovati.

Iz te „utopije“ pa izvirajo med nami tudi vse tiste blaženo-nesrečne misli o veliki slovanski državi — za katero se ničesar ne stori! Ali ne samo to.

Zavest, da bi bila v edinosti moč — ta zavest nas spelje neštetokrat do kratkovidnosti. Grajamo, kar je nemškega in romanskega in hvalimo, kar je slovanskega — če tudi je to ruski car in njegov absolutizem.

Ravno ta zadnja resnica me je speljala do teh vrstic. Ruski absolutizem je smrt drugemu Slovanstvu in kdor bi ga zagovarjal, ta želi samemu sebi pogin.

Naj nihče ne misli, da me je pripeljala do tega prepričanja sodba o Rusiji tujih, in bodisi angleških ali nemških časopisov. Ločiti znam borzno špekulacijo od politike.

Samo en površen pogled v rusko slovstvo zadostuje — komur še niso preotemnela očala panslavizma, skozi katera opazuje svoje „brate“.

Literatura ruska je po mojih mislih najzanimivejša izmed vseh drugih — ker je odsev življenja, ona je veliko nad lirikom Heinejem, nad klasiki Schillerja in Goetheja, Byrona, nad slovito George Sands, nad mehkim Viktor Hugotom, nad — tu in tam celo mističnima — Hauptmanom in Sudermanom in nad Balzakom, ki poslednji je inspiriran celo v nekem slovenskem psevdoliteratu. Naj se kdo še tako navdušuje za Flauborova, Maupassanova, Dumajeva dela — nihče jim ne odreka velikega talenta — vendar naj ne služi slovstvo le zabavi, ampak tudi življenski nalogi. V tem oziru seveda pri Slovencih morda niti govora ni. Tudi nesrečni, v verski blaznosti umrli Gogolj in Tolstoj se živo zavzemata za naravno zahtevo, da bodi literatura — življenje. In ne zaman. Kdor pa hoče tudi rusko slovstvo resnično razumeti, temu ne zadostuje, da je videl že Moskvo in Pariz, ampak poznati mora (in mogoče še natančneje kakor slovstvo) rusko gibanje za svobodo.

Puškin sam proklamira že v svojih prvih delih svobodo in zaničevanje vsem konvencionalnim formam. In kdor je seznanjen z rusko cenzuro, ve, da ni ta konvencionalizem nič drugega kakor ruski absolutizem.

Ideja slovanofilov na Ruskem, ki jo je prevevala velika panslavistična misel — je ostala le velik mističen sen. Razumljivo je, da se ne more odrekati panslavistom, kakor so to brata Kirejevska, Samarin ali Aksakov, velike nadarjenosti ali talenta, toda manjka jim splošne svetovne izobrazbe in pred vsem čuta svobode. Smrtni udarec jim je dal sloviti Bjelinski s svojo jasno in globoko kritiko in pod njegovim uplivom je stal mladi Turgenjev in za njim vsi moderni ruski pisatelji. —

Današnjo Rusijo reprezentira car in nihče naj ne misli, da je ta kaj boljši od famoznega Pobjedonosceva, načelnika sinode. Kakšna „prijatelja“ Slovanov sta, nam dokazuje slučaj Poljakov in Malorusov: vlada jim ne da niti ene šole v svojem materinem jeziku. Da bi se godilo vsem Slovanom, ki bi prišli kdaj pod oblast ruskega absolutizma prav tako, je več kakor očividno.

Vojska Rusije (recte carja) v Bolgariji ni morda izvirala iz „bratske ljubezni“ do drugih Slovanov, ampak ker se je šlo ruskemu absolutizmu za to, da bi igral svojo ulogo tudi na Balkanu. Šlo se mu je za lastno moč in lastno korist.

Kako gnjila in preperela je notranjost države, nam priča tudi nebroj tajnih zarot in propagand, ki so izšle iz ruskega naroda. Nekateri slovenski „slovanofili“ si pomorejo seveda brž z lahko frazo: „to je delo židov, židovskega denarja itd“. S tem skušajo prikriti ali svojo obmejenost ali pa svojo kratkovidnost.

Zaroti dekabristov so stali na čelu oficirji, ki jih je preveval vzvišen čut svobode in njihno vojaštvo se je spoprijelo z vladnimi dne 14. decembra l. 1825. (December po ruski dekabr, od tod ime dekabristi). Pa bili so premagani in poslali so jih v Sibirijo, petorico voditeljev pa so obsodili v smrt. Punti kmetov in procesi proti političnim zločincem so bili na dnevnem redu. Najznamenitejši je proces proti Petraševskem, v katerega je bilo zapletenih in obsojenih nad 20 oseb, med njimi celo popularni pisatelji Dostojevski. Tudi Turgenjev in vse polno drugih ruskih pisateljev — do najnovejših — je presedelo že v ječi kot „politični hudodelci.“

Omenjam naj še eno dejstvo.

Slovenci gledajo, gledajo s tako velikim spoštovanjem na tiste svoje rojake, ki so se podali v rusko

Iz zapiskov popotnika po Sibiriji.

(Spisal Vladimir Karalenko).

II.

Hudičev prst.

Na pošti, kamor sem dospel prihodnji večer, nisem dobil nobenih konj.

„Dragi moj Ivan Semenovič“, mi je dejal postajni načelnik, močan star mož, ki sem ga poznal, odkar sem potoval po teh krajih in s katerim sva sklenila že davno prijateljstvo, „ubogajte me in ne vozite se danes po noči naprej; saj se vam z denarjem tako ne mudi! Vaše lastno življenje naj vam bo dražje, kakor pa tuj denar! Sto vrst* na okrog govori že vsak otrok o vaši dobljeni pravdi; ravnotako vedo tudi vsi za denar, da ga vozite s seboj. Vse „ropne ptice“ poletijo iz svojih gnezdov . . . Vaš denar . . . to bo plen za nje . . . Prenočujte zato rajši pri nas!“

Če tudi sem uvidel, kako potrebno bi bilo upoštevati ta nasvet, vendar se nisem utegnil ravnati po njem.

„Zaman je, voziti se moram . . . Prosim, priskrbite mi konje.“

„Vi samoglav človek! Če je že tako, potem vam hočem priskrbeti vsaj voznika, ki je povsem zanesljiv. Potegnil vas bo do V., tam pa morate prenočiti. Pot pelje ob „hudičevem prstu“. Pusta in divja je ta pokrajina in nič boljši niso tamošnji ljudje . . . Vsaj toliko časa bi ostali pri nas, dokler se zopet ne zdani!“

Za pol ure sem sedel že na vozu in se odpeljal. Na pot sem dobil nebroj nasvetov svojega prijatelja. Odpočiti konji so potegnili, kar se je dalo in voznik, ki se je očividno veselil dobre napitnine, ta je podil celo pot, kakor so le strpeli konji. Naenkrat sva dospela v V.

„Kam zapelješ?“ vprašam svojega voznika.

„K svojemu prijatelju, krčmarju, kjer se ustavljajo navadno vsi vozniki: dober kmet je to.“ Peljala sva se še mimo nekaj napol razpadlih koč in slednjič obstojiva pred večjo hišo, ki je kazala že na zunaj, da je last boljšega kmeta. Nasproti nama pride star, sivobradat mož, ki se mu je brala poštenost že na obrazu. Privzdignil je svetilko in naju motril s svojimi mrklimi očmi. Nato je dejal mirno: „A vi, Ivan Semenovič. So vendarle imeli prav ti ljudje, ki so se vozili nedavno tod mimo in mi pravili: Tu se bo vozil pooblaščenec bratov Kudinov, ki bo prišel iz mesta. Preskrbi mu konje!“ — „Kaj vam to mari?“ jih vprašam. „Mogoče bo hotel celo prenočevati pri tebi. Po noči se nihče rad ne vozi.“

„Kdo pa so bili ti ljudje?“ ga prekine moj voznik.

„Kdo jih pozna? Pač „ropne ptice“. So že tako izgledali. Videti je bilo, kakor da so iz mesta, a kdo so pravzaprav, tega ne vem. Kdo jih tudi vse pozna? Ti, gospod, ti pač prenočuješ pri nas?“

„Ne! Preskrbi mi, prosim, konje in sicer kakor hitro ti je mogoče!“ mu odgovorim ves nezadovoljen in nejevoljen nad govorico, ki se je raznesla že o mojem prihodu.

Starec je premišljeval.

„Stopi v hišo, kaj bi tu stal, in še v veži! . . . To bo ravno zlodej, ker ne bo takoj konj. Zadnje smo poslali pred tremi dnevi v mesto. Kaj zdaj? Slušaj me, gospod, ostani to noč pri nas!“

Bilo mi je neprijetno, da mi je hotela spodleteti moja nakana, celo mučno mi je bilo. In med tem je nastopila že noč, in sicer tako pusta in črna, kakor dobiš take le v Sibiriji po kakem dolgočasnem jesenskem dnevu. Na nebu je bilo vse polno temnih oblakov, tako da je bilo jedva videti, kako so se premikale tam gori v tistem temnem prostoru cele skupine skladov mogočnih, zlo obetajočih oblakov, brez vsake stalne oblike. Na zemlji pa je bila taka neprodirna tema, da ni bilo razločiti niti roke pred očmi. Hladen, droban dež je padal na zemljo in spravljal ovenelo perje v čudovito šuštenje. Iz gostega lesa sem je bilo čuti neprijetno pritajeno šepetanje in skrivnostno šumenje.

In vendar sem moral na pot. Stopil sem v sobo in prosil krčmarja, naj poišče nemudoma konje in zanesljivega voznika.

„Gospod!“ je zmajal s svojo sivo glavo, „ti greš v svojo nesrečo in potem še to — v taki noči! Prava egiptovska tema!“

V sobo je stopil še moj voznik in pošepetal krčmarju na uho. Nato sta me še enkrat prosila, naj ostanem, ali moj sklep je bil trden. Šepetala sta med seboj, imenovala nekaj različnih priimkov in se prepirala.

„Dobro,“ je dejal voznik, ki se je udal le nerad, „priskrbel ti bom konje iz bližnje vasi.“

* Vrsta = 1060 *m*.

službo, ponajveč kot profesorji srednjih šol. Nekaterim so ti celo nekaki ideali – slovanofilov. Ali to more biti le toliko časa, dokler je njih sodba samo površna:

Na ruskih šolah so gojili tisti čas pretežno naravoslovne vede. Ker so odpirale te mlademu svetu oči — kaj je storila pravoverna Rusija? Carski absolutizem je preosnoval šole tako, da so se skrčile ure za naravoslovje do minima in mesto tega je uvedel nebroj ur za — klasično filologijo! Ker je primanjkovalo domačih učnih močij, zato so se obrnili na druge slovanske narode. In res so se odzvali posamezni „slovanofili“, nekaj celo iz naše slovenske srede.

Ruski absolutizem je edino le sovražnik vsake svobode in Slovencem ni treba pretakati solz, če mu bo morda kmalu odzvonilo. Če nam bo prišlo kdaj odkod kaj moralične zaslombe, bo to iz Rusije le tedaj, kadar bo svobodna in prosta absolutizma.

Da je dandanes Prusija to, se ima zahvaliti le ruskemu absolutizmu. Da ni bilo tega, bi bil premagan v sedemletni vojski Friderik in kako bi se godilo Nemčiji potem, je veliko ali ne težko vprašanje. Kot vazal ruskega carstva je dobila tudi Poljsko. Carizem je imel v najemu diktaturo v Evropi, ki jo je pa izrabljal in strli sta mu jo šele Francija in Anglija v krimski vojski. Da se poteguje danes nemški cesar za carja in stremi za tem, da se ohrani tam status quo, je to popolnoma razumljivo, ker on ve, da bo izpremenila zmaga ruske revolucije tudi vzhodno obliko njegove države. Mislim namreč na polabske Slovane. Edino le zmaga svobode v Rusiji bo omogočila apeliranje na pomoč pri največjem slovanskem plemenu. Dotlej pa bo vse tako apeliranje in ves ta bolni panslavizem, rusofilstvo in slovanofilstvo le največja, da ne rečem: zelo naivna utopija, ki jo uporablja naš nasprotnik pač v agitatorične namene, v resnici pa se ji smeji. (Primerjaj malenkostno prepoved dijakom, da se ne smejo učiti rusčine v „ruskem kružkú.“)

In če zmaguje danes Japonska, ni to zmaga nad Rusijo, ampak nad carjem in njegovim samodržtvom, nad vladno korupcijo. —

Glede na vse to naj se ogrevamo Slovenci za carski absolutizem? Mislim, da je pač vsakomur jasno naše stališče. *f. t.*

Državni zbor.

Seje 313.—315.

Na dnevnem redu je še vedno vladna predloga zaradi izpremenitve obrtnega zakonika. Poslanci napadajo zlasti nove določbe, ki zahtevajo, da mora plačati vsak vajenec pri sprejemu in pri oprostitvi gotove pristojbine; zahtevajo, da se mora dati vajencem prilika, da obiskavajo šolo vsak večer; tudi je postavna doba 2—5 let, ki jo zahteva predloga, kot učno dobo za vajence, predolga.

Soc. dem. Elderš pravi, da zadostuje eno leto, če se ne bo vporabljalo vajence za razna domača dela. Zahteva, da bodi delavni čas postavno določen na osem ur in da naj se odvzame mojstrom pravica, vzeti si vajence, ampak napravi naj se za te posebne državne delavnice, kjer šele bi bilo mogoče, izučiti vajenca v resnici vestno.

Večjo pozornost kakor ta predloga pa je vzbujal Deršata (nem. ljud. stranka) s svojim predlogom, naj voli državni zbor odbor 48 tih članov, v katerem naj so zastopane sleherne stranke in ta odbor naj prouči in ukrene, kar misli, da je potrebnega glede na sedanji položaj med Avstrijo in Ogrsko.

Veliko zanimanje za to aktuelno zadevo kaže tudi lista zagovornikov, ki so se oglasili k debati.

Kot govorniki za se je oglasilo 27 poslancev (izmed Jugoslovanov nihče) — proti bo govorilo 12 govornikov, izmed teh Jugoslovani: Biankini, Ferri in dr. Šušteršič.

Dr. Lecher (nem. napred.) proti — se pritožuje, da so marširali ogrski politiki kar drug za drugim na dvor, a avstrijskega parlamenta ne vpraša nihče. Pri nas se dela vse nad glavami ljudstva in če doseže res Ogrska svojo samostalnost, jo dobi le na stroške naše državne polovice.

Dr. Ferri (slov. hrv. klub) opozarja zopet, kako nesramno se vedejo Ogri napram drugim narodnostim, predvsem napram Hrvatom. To, kar počenjajo, je v resnici nečuveno. — Napada tudi krono, zakaj je dala poklicati pred se ob času krize le ogrske politike in ne tudi tostranskih.

Dr. Scheicher (krš. soc.) napada Košuta, češ, da je bil njegov poslednji govor naravnost infamen, prava zaušnica, ki jo je dal vsem prebivalcem na Ogrskem, ki so ali slovanske ali romanske ali nemške narodnosti. **Kar imajo Ogri, za vse to se imajo zahvaliti le Slovanom in Nemcem.** V prvi vrsti Slovani so varovali Ogre pred Turki in rešili so jih tudi pogina. Ogrska sploh nima nobene svoje kulture, to kar ima, za vse to se ima zahvaliti le Slovanom in Nemcem. Ogri naj nam vrnejo vse tiste kanone, trdnjave in vse drugo, kar imajo od nas, potem pa naj gredo — kamor hočejo. Pravičnega sporazumljenja sploh ni mogoče več doseči in ko bi se ga vendar posrečilo postaviti, je več kot očividno, da bi ga Ogri ne sprejeli.

Dr. Bareuter (Vsenemec): Poljedelci v Avstriji bodo sprejeli z veseljem ločitve Ogrske od nas, manj ugodno bo to za našo industrijo. Ali pri tem je treba upoštevati, da potrebuje Ogrska veliko bolj pri nas svoj trg za žito in živino, kakor pa naša industrija na Ogrskem. Zato se tudi naši industriji ni tako bati, ker v očigled prej navedenemu dejstvu je jasno, da ne bo nič lažjega, kakor pridobiti naši industriji izdatnih koncesij pri sklepanju trgovinske pogodbe z bodočo samostojno — ogrsko državo.

316. seja, kjer se je nadaljevala ta debata, je bila na petek, dne 17. marca t. l.

Jugoslovani v ministrstvu?

„Neue Fr. Presse“ objavlja telegram iz Ljubljane, spominjajoča na članek „Sl. N.,“ kjer je izražena misel, da je mogoče, da se sestavi koalicijsko ministrstvo, kjer imajo pravico Jugoslovani priti v poštev pri taki sestavi kabineta. „Preša“ pristavlja, da se prorokuje že lahko v naprej, da odidejo pri tej priliki Jugoslovani praznih rok, ker vse kaže na to, da se doseže sporazumljenje med Čehi in Nemci **na škodo Jugoslovanov**(?).

Poroča tudi, da vztraja goriški deželnozborski poslanec dr. Tuma še vedno na svojem stališču, da mora postati Trst slovenski, kar je pogoj obstanka našemu narodu. Šele, ko izpodrine slovenski element laškega iz vseh primorskih pokrajin, potem šele je zagotovljena **eksistenca** Avstrije.

(Pri tej priliki bodi še pripomnjeno, da smatrajo v nekaterih ministrskih krogih dr. Tumo kot najzmožnejšega slovenskega politika. Toda o tem nas bo prepričala še najbolj prihodnost.)

Odstop ministra za domobranstvo.

Grof Welsersheimb, minister za domobranstvo je demisijoniral in njegov naslednik je fcm. Schönaich.

Uzroki odstopa grofa Welsersheimba so različni. Prvi je, da se že z bivšim vojnim ministrom Krieghammerjem nista dobro razumela. Nadalje se ni strinjal z nazori višjih vojnih činiteljev. Za Ogrsko se je — na avstrijski račun — reorganizovala honvedska armada na ta način, da se jej je pridelila artilerija. S tem pa Welsersheimb ni bil zadovoljen. Da se obdrži ravnotežje s honvedom, se je hotelo tudi avstrijsko deželno brambo preskrbeti s tehniško četo. A Welsersheimb ni v tem oziru do zadnjega nič ukrenil, kar je zbudilo nevoljo v višjih vojaških krogih.

Naposled so nastale diference tudi v vojnem kazensko pravdnem redu in v zadevi narodnih koncesij Ogrom. Welsersheimb je odločno nasprotoval temu, da bi se Madjarom v vojski še več popustilo v jezikovnem oziru.

Vse to so uzroki, da je minister odstopil.

Cesar za nemške in laške dijake.

Vsled cesarjeve odredbe se je ustavilo postopanje proti vsem pri izgredih v Inomostu udeleženim dijakom.

Razmere na Ogrskem.

Dne 15. t. m., na dan obletnice začete revolucije leta 1848. so se po vseh večjih mestih Ogrske vršili politični shodi. V Czegledu je govoril poslanec Košut, ki je svoj govor zaključil z vzklikom: „Boji pridejo še le sedaj!“

Mažarsko časopisje je jako nezadovoljno, da se peča avstrijska zbornica s predlogom Derschattovim. Glasilo Banffyjevo „Pesti Hirlap“ pravi, da čimbolj bodo Avstrijci napadali Ogre, tem manj bodo ti prijenjali. Tudi ostali ogrski listi so nezadovoljni z očitki, ki jim jih delajo avstrijski poslanci.

„Odkod bližje ni mogoče?... To trpi predolgo.“

„Ne,“ je odgovoril voznik in ozlovoljen je pristavil še krčmar: „Kam pa se ti tako mudi? Potrpi vendar malo!“

Voznik je stopil za steno, ki je delila sobo v dva dela in se napravil. Hišni gospodar je stopil k njemu in mu nekaj razkladal s svojim tihim, starikavim glasom. Dremal sem v poluspanju.

„Nu,“ sem razločil njegov glas, „reci „ubijalcu“,* naj se požuri... Saj vidiš, nima potrpljenja!“

Takoj nato sem slišal peketanje podkev odhajajočega konja.

Zadnje besede starca so mi prepodile ves zaspanec. Prisedel sem k oknu in premišljal. V temni noči, na tujem kraju, sredi neznanih ljudij, ti nejasni pogovori in slednjič ta skrivnostna beseda — vse to je razburjalo moje živce.

Za eno uro zazvene v bližini zvončki trojke, ki je obstala pred hišo. Pobral sem svojo prtljago in šel iz sobe.

Med tem se je na nebu malo zjasnilo. Tja nekam so hiteli oblaki, kakor da iščejo varnega zavetja in nehalo je deževati. Le tu in tam je padla od strani posamezna velika kaplja. V gozdu pa je šumelo. Hladen veter je naznanjal bližajoče se jutro.

Stari krčmar me je spremljal s svetilko in v njenem svitu sem opazoval novega voznika.

Bil je to kmet neizmerno velike postave, močan in širokopleč, kakor pravi orjak. Izraz njegovega obraza je bil miren, resen, kakor da nosi na sebi pečat globokega notranjega čuta, težkega in duhomornega premišljevanja. Mirno so gledale njegove oči, trdno in resno.

Odkrito povedano, mene je obhajala misel, kakor da naj bi odslovil svojega novega orjaškega voznika — pa samo za hip. Potipal sem po svojem samokresu in sedel na voz. Voznik me je pokril z odejo in zlezel počasi na svoje mesto.

„Slušaj, „ubijalec“, mu je zaklical še enkrat starec, „pazi dobro!... Pa saj sam veš!“

„Vem“, je odgovoril ta in že sem izginil v temi.

Še se je svetlikalo iz teme nekaj lučic tu in tam raztresenih koč, mimo katerih se sva vozila, videl sem temne sence tistega gozda tam, ki so se ločile od druge teme; slednjič je bilo za menoj zadnje poslopje in naju so obdajali le še črnikasti obrisi temnega gozda, le še temna in neprijetna noč.

Konji so hiteli ves čas enakomerno hitro in z vsakim trenotkom smo se bližali tisti usodepolni skali, vendar je bilo do nje še dobrih pet vrst in imel sem časa dovolj, razmišljati o svojem novem položaju.

Bil sem si takoj na jasnem. Spomnil sem se tistih mož, „ropnih ptičev“, ki so zasledovali na tako sumljiv način mojo pot, tistega skrivnostnega kupca, ki jih je spremljal in prišel sem do prepričanja, da me čaka brezdvomno nevarnost pri tisti skali. Ugibal sem samo, kako bi se obnašal v takem slučaju moj voznik.

Toda to naj bi bilo kmalu rešeno. Zapazil sem na svetlikajočim se, vendar še vedno zelo temnem obzorju nekaj gričevja, na katerega pobočju je šumelo drevje in ob katerem vznožju je žuborel potok. Na enem kraju pa je štrlela visoko v zrak velika črnkasta skala — to je bil hudičev prst.

(Dalje prih.)

* „Ubijalec“ je primitivno orožje, ki je ima tudi angleška in amerikanska policija.

Črtice iz astronomije.

(Piše Iv. Tomec.)

III. O mesecu.

(Dalje.)

Površje meseca kaže posledice velikih sil. Kakor bi razburkano morje hipoma okamenelo, tak utis ti naredi pogled na mesec. Strme, visoko proti nebu štrleče gore, ogromna krožna pogorja, dolge in globoke razpoke, to so navadni, tipični pojavi za njegove pokrajine, ki jih vidiš na vsaki sliki.

Videli smo naš mesec kot nebno telo; ali pa je še kaj življenja na njegovi mrtvi površini? Naša zemlja še živi, in pri potresih, vulkanskih izbruhih čutimo njeno dihanje. Na zemlji nastajajo nove gore in druge izginjajo, novi otoki se dvignejo iz morja in drugi se spet utopijo. Ali pa nastajajo tudi na mesecu nove tvorbe? Njena površina je navidezno mrtva, a notranjost je lahko še živa. Poglejmo, ali so zapazili v novejšem času kake izpremembe na luni. Videli bomo, da ni zapazil na luni še noben zvezdoznanec bljuvajočih ognjenikov, pač pa manjše izpremembe. Torej ni luna še povsem mrtva, pač pa je telo, ki ima še nekaj življenja v sebi.

Nemiri na Ruskem.

Kaže se, da je imela krimska vojska in zavzetje Sevastopola pred 50. leti slično ulogo, kakor jo igra zdaj vojska z Japonci. Odpira ne le Rusom samim, ampak vsemu svetu oči, kaže jim slabosti lastne države in nezmožnost vladnega aparata. Le tako je razumeti, če zavzema na Ruskem gibanje proti absolutizmu vedno višje dimenzije in nastopajo revolucionarci z vedno večjim uspehom. Zelo mogoče je, da bodo uplivali zadnji dogodki na bojišču na korist svobode in ustave na Ruskem. Vsi Slovani bi morali pozdraviti ta pojav z največjim veseljem, ker potem bo strla Rusija vse te ovire, ki ji onemogočujejo napredek in ne bo le dohitela skokoma druge zapadne države v kulturi, ampak jih celo prekosila. Tedaj se bo uresničevalo domnevanje znanega nemškega pisatelja Maksa Nordaua, ki je pisal že pred leti, da imata veliko bodočnost le Amerika in — Rusija. —

Da pa prekoračijo včasih revolucionarji svoje meje, je popolnoma umljivo. Kaj vsega ni zakrivila revolucija na Francoskem! Toliko časa pa ne more imeti gibanje za svobodo na Ruskem pravega uspeha, dokler se ne posreči revolucionarcem pridobiti si na svojo stran pretežno večino častnikov.

Velik razloček pa je med francosko revolucijo in med gibanjem na Ruskem tudi v sledečem: Na Francoskem se je borila buržoazija, meščanstvo za svoje pravice, ker tedaj še ni bil razvit kapitalizem in ž njim proletariat — na Ruskem pa je v prvi vrsti vpoštevati kmete in delavstvo. Da se more bojevati zlasti delavstvo tako uspešno za svobodo, vzrok temu je zavedna višja inteligenca, ki ne pozna proletariata le tedaj, kadar ga potrebuje v izkoriščanje, kakor je to pri nas — ampak ji je prva naloga, vzgojevati le nižje sloje.

V obče je razločevati na Ruskem dvojno inteligenco: eno, ki je izšla iz nekdanjega plemstva in drugo — ki jo imamo tudi mi Slovenci — ki je izšla iz najnižjih slojev, iz delavstva in kmetskega stanu. Že po svojem nastanku je umljivo, da je prva če že ne reakcionarna pa vsaj zelo konservativna, druga pa išče vedno stika med nižjim slojem in ga uči in vzgaja. Od tod je tudi razumeti veliko solidarnost, ki jo opažamo med dijaštvom in delavstvom, ker rusko dijaštvo je neprimerno višje in resnejše v v svoji izobrazbi, kakor pa je dijaštvo v naših krajih, kjer se smatra za višek nekaj lahkokrilih akademično izraženih besed o rešitvi narodov!

Že Bismarck piše v svojih „Denkwürdigkeiten“, da je imel priliko poznati mnogo najvišjih častnikov, ki so zahtevali ustavo, med temi je bil celo državni kancelar Gorčanov.

V sledečem nekaj poročil iz raznih krajev Rusije.

Varšava.

Neznan človek je streljal s samokresom na policijskega komisarja Rastigajeva in ga smrtno nevarno ranil. Napadalcu se je posrečilo ubežati.

Petrograd.

Tudi tu sta napadla dva neznana moža s samokresi polkovnika Progulbitskega, vendar ga vzlic šest oddanih strelov nista zadela. Tudi tema dvema se je posrečilo ubežati. — V hôtelu „Bristol“ je razpočila bomba, ki jo je imel pri sebi najemnik neke sobe v drugem nadstropju, odkoder je imel odprt razgled na cesto, kjer se mora peljati car, če gre iz kolodvora v zimski dvorec. Nič lažjega bi ne bilo, kakor vreči iz tega okna bombo v carjevo kočijo. Atentator, o katerem se poroča, da je bil anarhist (torej ne član „bajevaje org.“?) je čakal z občudovanja vredno drznostjo in odločnostjo v svoji sobi, kdaj se mu posreči napad. Policija je nad njegovo drznostjo silno osupnila, ker se je čutila brez moči proti tako vztrajni odločnosti in proti vestem, ki so razširjene, da je v mestu še mnogo takih oseb, ki le čakajo na ugodno priliko. Ker je bomba prekmalu razpočila, je ubila tudi tega moža in sploh provzročila na poslopju izdatno škodo. Udrla sta se dva stropa in odtrgalo je več oken. —

Tudi tedaj, ko so pripravljali atentat na Pleveja, se je prigodil sličen slučaj. Najemniku sobe v hôtel du Nord je razpočila bomba prekmalu in ubila napadalca in strežnico sobe.

Požig industrijalnih podjetij.

V bližini Dmitrovskega v guberniji Orel so napadli delavci in kmetje posestva velikega kneza Sergija, jih razdejali in mu zažgali vse industrialne naprave.

Napad na policaje v Lodzu.

Dvoje neznanih oseb je streljalo tu na trojico policajev, izmed katerih je jeden ubit, druga dva sta le ranjena. Posledica tega je bila, da so prijeli najodličnejše osebe, med temi enega advokata in več zdravnikov. Zaprli so tudi 12 gimnazijcev.

Nemiri na kmetih.

V gubernijah Kursk in Orel je opažati vedno intenzivneje gibanje med kmeti. Skoro je ni bilo noči, zlasti pa koncem svečana, da ne bi napadli in uničili posestva plemenitašev, kjer so pobrali vse žito in požgali gozdove. Kmetje so napadli celo najrajši ona posestva, ki so bila last carja in članov carske rodbine. Več tisoč kmetov je udrlo v veliko tovarno za sladkor, ki je bila last Tereščenkova in mu napravili s požigom škode za več milijonov rubljev.

Lopuchin — odpuščen.

Lopuchin, načelnik policije v Petrogradu, ki je dal za časa triletnega službovanja zapreti po kasematah Schlüsselburga in Petropavlovske ječe več tisoč oseb in je poslal v Sibirijo okrog 80.000 najinteligentnejših Rusov, je odstavljen od svoje službe. Tudi Lopuchin je bil ljubljenec Pleveja. Njegova odpustitev iz službe je v veliko zadovoljstvo revolucionarjem. Kdo bo njegov namestnik, še ni znano, trdijo pa, da mu nasleduje pravicoljubni Kavalevski, dosedaj državni svetnik v Varšavi.

Maksim Gorjkij

je precej okreval, tako da mu je mogoče delati prav vztrajno. Nahaja se še vedno v Rigi, ki mu je oddeljeno kot bivališče. V kratkem se izvrši obtožnica. — Vlada zanikuje, da ji je poslal Moskovčan Sava Marozov kavcijo 10.000 rubljev za Gorjkega, češ da tega tudi treba ni, ker ima Gorjkij v Petrogradu svojo hišo in pri ondotnih bankah naloženega precej denarja.

Tajne tiskarne.

Vzlic dobro organizirani policiji v Petrogradu se ji ni posrečilo iztakniti jih. Takoj po eksplodiranju bombe v Hôtel Bristol so namreč izdale nebroj tiskovin, ki oznanjajo, da pripravlja teroristični komite socialistov revolucionarjev še vse polno drugih napadov.

Rusko-japonska vojna.

Poraz, katerega je doživela ruska armada v velikanski bitki pri Mukdenu, je — žal — krvavo spričevalo Kuropatkinove nesposobnosti. Da je marljiv organizator in osebno hraber vojak, mu nihče ne odreka — da je pa povse nesposoben vojskovodja, je pač pri vsaki i najmanjši nudeči se priliki najsijajneje sam dokazal. Frontalne pozicije na vzhodni in zapadni strani železnice, pozicije ob reki Šaho in prelazi čez gorovje na ruskem levem krilu so bile gotovo izvrstne in skoro nepremagljive, ker je ruski vojak najhrabrejši in najtrdovratnejši bojevnik sveta. Tukaj torej se ni bilo bati nikakega poraza in vsa velika skrb ruskega poveljnika se bi bila morala že a priori obračati na skrajna krila in na nevarnost, ki bi utegnila v odločilnih trenutkih priti od tod, sosebno ker iz nebroj izkušenj ve, da Japonci vedno le v neznatni premoči riskirajo bitko. Da je mogel japonski general Nogi s 60.000 možmi priti v krvavem boju zapleteni ruski armadi za hrbet in da ruski vrhovni poveljnik vzlic mnogobrojni svoji kavaleriji niti slutil ni, da mu maršira taka kolosalna moč za hrbet, je oni moment, ki odloči sodbo o njegovi sposobnosti.

Ker je general Kuropatkin prepozno spoznal, da mu stoji nenadoma močna sovražna armada za hrbtom, je tudi bilo povelje umakniti se, prepozno dano. To zakasnjeno povelje je provzročilo šele oni skoro katastrofalni poraz. 26.000 mrtvih in 50.000 ranjencev poleg znatnega števila ujetih, — te številke govore bolj jasno ko besede.

Angleško-židovski fantaziji je seveda to še vse premalo in ta orijentalska sodrga bi v svoji krvoločnosti najrajši videla, da bi bil i poslednji ruski vojak že zdavnaj ubit.

To gnjusno početje teh demoliziranih strahopetcev slovi pa zlasti v angleških, italijanskih in nemških časopisih prave orgije laži. Občinstvo seveda slastno požira vse, vse brez izjeme, brez najmanjše lastne intelektuelne zmožnosti in sodbe, hlastno in slastno, — habeant sibi —.

Kar so na luni opazili izprememb, se je dalo pri nekaterih dognati, da so optične prevare, vse druge pa so zanesljive. Če opazujemo dalj časa isto pokrajino, je njena zunanjost vedno druga. Ker je bilo astronomom že od nekdaj mnogo na tem, da bi opazili kako izpremembo, so risali natančne karte mesčevega površja. Ker pa opazujejo luno komaj sto let z dobrimi teleskopi, se dajo le novejše stvari dognati. Eden najzanimivejših dogodkov te vrste je zgodovina ognjenika Linné. Že Riccioli ga je leta 1651. našel in narisal. Opazovali in narisali so ga tudi v svoje karte: Schröter, Lohrmann in Mädler. Toda čudo, 16. oktobra 1866. leta je opazoval Julij Schmidt isto pokrajino — pa ni našel več Linnéja. Tam, kjer bi moral stati Linné, je opazil z močnim teleskopom nizek grič z majhnim žrelom. Prejšnji veliki ognjenik Linné je torej izginil.

Klein, eden najboljših sedanjih opazovalcev lune, je opazil l. 1877. nov ognjenik na mestu, kjer ni bilo prej nobenega. Nazval ga je „Hygin N.“ Neison je opazoval prej večkrat to pokrajino, pa ni nikdar opazil nikakega sledu o Hyginu N. Dasi je prej sam dvomil nad katerokoli spremembo na luni, je potem zapisal: „Sedaj ni na tej stvari nikakega dvoma več.“ Leta 1894. je zagledal tudi I. R. Krieger v Trstu novo žrelo, ki je je imenoval „Hygin N.“ Dasi so preiskovali isto pokrajino različni astronomi celo po večkrat, vendar tudi tega žrela ni nihče prej zagledal, kar bi se moralo zgoditi, če je ognjenik že prej obstojal, saj je zaradi svoje velikosti dovolj viden. To so nekatere važnejše spremembe na mesčevi površini, o katerih za gotovo vemo, da so se res izvršile. Mesec kot nebno telo še ni mrtev, ker delujejo na njem še tolike sile, da opazimo njih učinke z zemlje; v njegovi notranjosti torej še ni ves vulkanizem zamrl. — Kaj pa, ali je na njegovi površini kaj živega, ali ima kaj rastlinstva in živalstva? Poglejmo najprej pogoje, ki so potrebni za življenje. Eden najvažnejih je ozračje. Ali se nahaja zrak na mesecu? To vprašanje je vzbudilo mnogo prerekanja in prepiranja med zvezdoznanci.

Oblike luninih pogorij se nam kažejo vedno jasno in natančno. Ako bi bile na njej megle in oblaki kakor so pri nas, ne bi videli pokrajin tako ostro obrobljenih, kakor se vidijo v resnici. Nikdo še ni opazil, da bi obdajali luno oblaki. Kjer pa ni oblakov, tudi vode ni. Ali je torej mesec čisto brez ozračja in vode?

Ko se premika luna po nebu, se zgodi semtertja, da zakrije kako zvezdo. Ako bi imela luna kaj zraka, bi morali zvezde videti še nekoliko časa potem, ko so v resnici že za njo in to radi lomljenja žarkov v njenem ozračju; ravnotako bi jih morali zapaziti že prej, predno so stopile izza lune. Tudi na zemlji vidimo solnce še vedno nad obzorjem, ko je pravzaprav že zašlo, zjutraj pa, ko je še pod obzorjem. — Pri luni ni tako. Tam izginejo zvezde skoraj hipoma za luno in se ravno tako mahoma izza nje prikažejo. Toda pravim: skoraj, kajti natančna preiskovanja so dokazala, da temu ni tako, in da je vendar nekaj razlike. Po Neisonu je lunino ozračje 200krat bolj redko kot zemeljsko, po Besselu pa celo 968krat. Kako redko je po tem takem ozračje na luni, si lahko mislimo, če je do skrajne meje razredčeni zrak pod poveznikom zračne sesalke še vedno vsaj 2krat gostejši kakor oni na luni. Tudi druga opazovanja so pokazala, da ni na luni zraka v našem pomenu besede. Kajti tam ni nobenega prehoda med dnevom in nočjo, komaj zaide solnce, že zavlada popolna temota, mračenja ni na luni; tudi jutra ne naznanja nobena zarja. Ravno zato so sence tako ostre; tudi v njih je absolutna tema, nobenega predmeta ni opaziti v njih. Na luni je torej ozračje tako redko, da lahko rečemo glede na naše razmere, da luna nima zraka.

Luna je takorekoč hčerka zemlje. Ko se je odklopila od nas, je vzela s seboj tudi svoj delež ozračja. Luna je petdesetkrat manjša od zemlje, torej je bilo že takrat njeno ozračje 50krat redkejše ko zemeljsko, ker ima luna mnogo manjo težnost. Ravno zaradi tega se je tudi zrak od nje oddaljeval in izgubljal v svetovje. Ker pa je ozračje na luni tako silno redko, se ne morejo držati vodni hlapi v njem in nastajanje meglá, oblakov in dežja je nemogoče. Kakor zrak so se izgubljali tudi vodni hlapovi v vesoljstvo, in če ima še kaj vode, se nahaja ta samo še v obliki ledu ali pa snega. Leon Brenner meni, da je pokrito površje lune z večnim ledom. Res ima površje meseca podobo, kot da je pokrito z ledeno odejo. To svojo trditev podpira na sledeči način: „Ker nima luna ozračja, zato tudi ni misliti na to, da bi obdržala solnčne žarke in tako povečala svojo temperaturo. Ozračje na zemlji nas le toliko varuje, da zadržuje ledeni mraz svetovja od nas. Ker nima mesec takega ščita, mora imeti po starem fizikalnem zakonu dveh se dotikajočih teles isto to-

Ta neodpustljiva napaka generala Kuropatkina bi bila malo da ne provzročila pravi pravcati Sedan ruski armadi.

A nedosežna hrabrost ruskega vojaka, njegova telesna vstrajnost in uprav nečuvena požrtvovalnost je omogočila v junaškem svojem naporu pretrgati že skoro sklenjeni obroč zmagovitih japonskih armad. Poročila govore, da so se žrtvovale kar cele divizije in kori, da so konečno prisilile si pot v Tjelin. Čitaš o polkih, ki štejejo jedva še 150 in 200 mož, o ujetih ruskih vojakih, ki so po krvavih bojih fizično obnemogli, obležali in vsled tega postali ujetniki. Hrabrost ruskega vojaka je tem bolj brezpogojno občudovalna, ker se v največji nesreči istotako sijajno obnese in vstraja, kakor bi bila cela bitka le navdušev alno zmagonosno prodiranje!

Da bi se mogel general Kuropatkin v Tjelinu s tako decimirano armado nasproti tako ogromni japonski premoči držati, je malo verjetno. Skoro gotovo se bodo umaknile ruske čete do 500 km oddaljenega Karbina, da se ondi na novo popolnijo in da pride nova pomoč iz Rusije. — O dozdevnem razvoju nadaljnega boja spregovorimo svoje mnenje prihodnjič.

Drug vrhovni poveljnik?

Petrograjski listi poročajo, da je prosil Kuropatkin carja telegrafično, naj mu dovoli, da odstopi od svojega mesta kot vrhovni poveljnik, češ, da je že moralično in fizično silno utrujen.

Mobiliziranje vse vojske.

Štirim korom je že izdano povelje za mobilizacijo in kakor pričakujejo, bo izdano v bližnjih dneh povelje vsemu ruskemu vojaštvu, da se mora pripraviti na mobilizacijo.

Kuropatkin sam o porazu.

Kuropatkin poroča sam, da ima najmanj 50.000 ranjencev, koliko mrtvih, tega ne pove njegovo poročilo ali je pa noče vlada obelodaniti. Umikanje izpred Mukdena je bilo zelo težavno. Teren je ves prekrižan rek in potokov, ceste so Japonci neprenehoma obstreljavali, tako je bila ruska armada prisiljena, umikati se kar po polju. Japoncem je pripomoglo do takega poraza izborno organizirano vohunstvo, ki je bilo že za časa miru popolnoma urejeno. Od polka Dorpat, ki pripada k 25. diviziji, sta ostala po Kuropatkinovem poročilu le — 2 oficirja in 619 mož!

Položaj armade.

Celo najkonservativnejši listi na Ruskem, med temi tudi „Novoje Vremja“ priobčujejo poročila svojih korespondentov, iz katerih sledi, da je položaj ostale armade uprav neznosen. Zima je zelo mrzla, primanjkuje obleke in kuriva. K japonski zmagi naj bi pripomoglo velikansko navdušenje Japoncev in njihna artilerija, ki je bila napram ruski v premoči in je tudi boljše organizovana.

Iz Vladivostoka.

Vse kaže, da oblegajo Japonci že v najkrajšem času to pomorsko trdnjavo. Poveljnik Vladivostoka, general Voronec je ukazal, da imajo zapustiti trdnjavo tekom tedna vsi tisti civilisti, ki nočejo stopiti v ruske vrste kot prostovoljni bojevniki ali pa ki niso pripravljeni sodelovati pri morebitnih utrdbah. Žensk sme ostati le toliko, kolikor jih je neobhodno potrebno pri strežbi ranjencev.

Ruski poraz pri Mukdenu provzročil — Grippenberg?

V časopisju se razpravlja slučaj, da je nemški general Grippenberg izdal vojno moč Kuropatkinove armade. Grippenberg je vojnim poročevalcem povedal, da je imel on 62 bataljonov, Kuropatkin pa severno od reke Hun 60 bataljonov rezerve. Potom brzojava da je Ojama izvedel o tem in je s svojo premočjo — katero je dobil od svojih „skritih divizij“ — udaril proti ruskemu centru.

Ako je resnica, da bi bil Grippenberg tajnost ruske vojne moči izblebetal, je to storil z gotovim namenom Rusiji škodovati. On bi ne bil prvi Nemec v ruski vojski, ki je igral nevarno izdajico.

O tem generalu so sploh razširjene govorice, da je očividno nasprotoval Karopatkinu in mu hotel mešati načrte na bojišču, potem pa je pobegnil.

Rusko brodovje.

Admiral Roždestvenski ni dobil povelja za povrat svojega brodovja, marveč s stalnim ojačenjem novih vojnih brodov plove dalje proti bojišču. Z njegovim brodovjem se združi tudi črnomorsko brodovje. Rusija je z ozirom na izreden položaj v Vztočni Aziji odpovedala dardanelsko klavzulo in zahteva prosti prehod svojega brodovja skozi Dardanele.

Bajka o miru.

Kadarkoli dosežejo Japonci v sedanji vojni kak uspeh, vsikdar zašumi po Rusiji sovražnem listju bajka o miru. Sovražniki Rusije hrepene po trenutku, ko bi Rusija morala skleniti nečasten mir, ki bi moral imeti usodnih posledic za vse Slovane.

A v Petrogradu in na carskem dvoru so drugih misli. Ravnokar po dogodkih pri Mukdenu so se zopet pojavili glasovi, da je Rusija pripravljena skleniti mir. „Echo de Paris“ pa ima iz verodostojnega vira iz Petrograda sledeče poročilo:

Neka visokostoječa vojaška oseba je izjavila, da je Rusija za brezpogojno nadaljevanje vojne. Na najmerodajnejšem mestu so trdno odločeni vojno nadaljevati do zmage in smatrajo japonske uspehe za dogodke, ki ne morejo imeti najmanjšega vpliva na vojne sklepe carja in merodajnih faktorjev.

Na carskem dvoru in v vojnem ministrstvu so pripravljeni na več let trajajočo vojno. Brezupnost v teh krogih ni na mestu.

Drugi del vojne prične še le pred Harbinom in moč in sila Rusije jamči za to, da se bode ta vojna odigrala z drugačnimi izidi.

Vsekako pa se govori o tem, da se Kuropatkin odpokliče in nadomesti s sivolasim generalom Dragomirovem.

Milijoni!

V naših časih se ljudje kar igrajo z milijoni.

Grade velikanska podjetja, ki žro milijone: železnice, tovarne, velike stavbe, rudokope itd. Tu se dela z denarji, kakor s suhim listjem in oni, ki ga izmetavajo, niti ne slutijo, kako trdo se mora boriti posamezni državljan za krvavi novčič, ki dospe po dolgih ovinkih in križpotih v mehke, izpočite roke milijonarja.

Zlasti menda ne mislijo državni krmilarji na to, koliko potokov srčne krvi mora poteči, srčne krvi nesrečnih državljanov, predno se napolni ona bisaga, iz katere se zajemlje denar za razne „državne potrebščine“.

Toda mera še ni polna, država potrebuje še več denarja, še več milijonov!

Nedavno nas je osrečil železniški minister z novico, da bo treba zvišati kredit za gradnjo nove železnične zveze s Trstom na **267 milijonov kron.**

Za prvotni gradbeni načrt te železnice so bili stroški proračunjeni sledeče:

Za črto čez Ture	56	milijonov
„ „ „ Karavanke	44	„
„ bohinjsko črto	59	„
„ črto Gorica-Trst	19	„
Skupaj torej	178	milijonov.

Ali že lansko leto se je zaslišalo, da ne bo dosti teh 178 milijonov, marveč da se bo moral povišati navedeni troškovnik za celih 89 milijonov kron, tako, da bo stala nova zveza s Trstom mesto 178 milijonov — **267 milijonov** srebrnih kron.

To prekoračenje s toliko težavo doseženega kredita za to železnico mora osupniti vsakega davkoplačevalca in nevoljno se vpraša: Kam pa gre denar?

Lakoničen odgovor ima marsikdo tudi že pripravljen in se glasi: V žepe podjetnikov pri novi železnici!

Kot glavni vzrok temu povišanju kredita se navaja okolnost, da so nastopile med gradnjo železnice težave, katerih ni bilo mogoče poznati naprej — tako vsaj opravičujeta železniški minister Witek in sekcijski načelnik Wurmb zahtevo po zvišanju kredita.

V prvi vrsti, tako pravi ministrsko poročilo, je bila kriva okolnost, ker je v bohinjskem predoru voda neprestano ovirala dela, vsled tega se je moralo delo v zemlji zavstaviti in prevrtati hrib na drugem kraju, a tudi traso so morali preložiti. To in nekatere druge težave naj bi provzročile znatno povišanje stroškov.

Nadalje so se zvišale med gradnjo mezde delavcem, — ki so tu in tam tudi štrajkali, — tudi materijal da se je znatno podražil. Končno navaja poročilo okolnost, da so po začetku gradnje prišle v javnost — nove lokomotive z večjo tvorno zmožnostjo, katerim se bode lahko vpreglo vlake do 100 voz, dočim je sedanjim lokomotivam možno vpreči le 70 voz. Vsled te okolnosti je bilo treba že pričeto

---

ploto kakor svetovje, namreč silni mraz (—270°)... Kar se pa vode tiče, ki jo je mesec nekoč gotovo imel, mislim, da se je izpremenila v sneg in led, predno je popolnoma nedostalo zraka, od takrat pa se nahaja pač v zmrznjenem ne pa v kapljivotekočem stanju na luni. Do tega sklepa me je dovela podoba meseca v daljnogledu, ki me spominja natančno na ledene pokrajine norveške in švicarske. Kajti svetlobliščeče dele meseca imam za sneg — sive za led.“ Tako Brenner. —

Na luni ne zapazimo v obče drugih barv, kot prehode od svetlobele nekaterih vrhuncev do črne sence. Vendar pa je zapazil Pickering, da se izpreminja barva notranje ravnine pri nekaterih krožnih pogorjih. Ko je posijalo solnce ravno na ravan, se mu je zdelo, da je kakor v meglo zavita in jasna, kadar je stalo solnce visoko nad pokrajino. On sodi, da provzročajo to plini, ki puhte iz lune, ali pa izhlapljeni sneg. Tudi so našli, da je površje ponekod zelenkasto. Zato pravi Pickering, da se nahaja na luni morda še vegetacija. „Seveda,“ piše on, „je pred vsem težko vprašanje, kako more bivati vegetacija brez tekoče vode in kako se more vzdrževati v tem ozračju. Na zemlji se seveda nahajajo tudi nekatere pustinjske rastline, ki vztrajajo po več let brez dežja, a če bi mogle popolnoma brez moči rasti, je jako dvomno.“

Na zemlji je najimenitnejši pogoj življenja zrak, in tega na luni ni, ali vsaj za naše razmere lahko rečemo, da je luna brez zraka. Ali pa morejo v takih okoliščinah bivati živali?

V globini naših morja bivajo ribe, katerim je gotova smrt, če pridejo na površje. V globočini deluje namreč na nje močan pritisk vsled množine vode, ki je nad njimi. Ko pa pridejo na površje, tedaj odjenja zunanji pritisk, in ribi puhne drob skozi usta. Na zemlji se nahajajo bitja, ki jim je naš zrak smrtonosen; kisik je ljudem neobhodno potreben za življenje, a njim je to smrt.

Na luni tedaj ni zraka za dihanje, in tudi ne vode, vsaj v tekočem stanju ne; kakor trdijo nekateri, se pač nahaja kot sneg ali led. Le ko bi imela luna gosto ozračje, ki bi moglo obdržati od solnca oddano toploto, potem bi se moglo razviti na njej življenje; pa v sedanjih razmerah bi moglo uspevati k večjem najnižje rastlinstvo, ki ne potrebuje toliko toplote, pač pa nekoliko vlažnosti. Ob solnčni gorkoti se lahko izpremeni sneg v meglo, ki pokrije potem površje kot rosa; tako bi lahko klilo nižje rastlinstvo, kakor naše lišev je.

Mogoče bo potrdila ta domnevanja kmalu tudi veda; prof. W. Krüger iz Tilsita je namreč pred kratkim objavil znamenito iznajdbo; pokazal je pot, kako se da direktno dokazati, ali izhaja zelenkasta barva na planetih ali luni od vegetacije ali ne. V ta namen je vzel raznobarvnih stekel iz modrega kobaltovega stekla. Ako pogledamo skozi tako napravo zelene travnike, jih ne vidimo več v zeleni barvi, ampak v rdeči; to pa ne velja za vsako zeleno barvo, ampak le za rastlinsko zelenino. Vsled tega sklepa on, da se nam morajo pokazati zeleno barvane pokrajine planetov in lune, ako denemo tako steklo pred daljnogledov okular, rdeče, če je le njih zelena barva od rastlinstva. Poskusil je najprej na luni; a zelena barva se ni izpremenila v rdečo, torej tudi ni izhajala od vegetacije. Njegovi poskusi z Martom* so enako zanimivi. S samim daljnogledom se ločijo na Martu dve barvi, rdeča in temna. Temna od vode in rdeča od suhe zemlje.

Astronomija nam bo mogla dati o tujih svetovih pojasnila, o katerih se nam še pred kratkim sanjalo ni. Kar se tiče dosedanjih preiskavanj glede življenja na zvezdah, so to seveda šele prvi poskusi, a nadaljna preiskavanja bodo prinesla na dan zanesljive podrobnosti.

Dasi nam ne bo najbrže nikoli mogoče občevati s prebivalci tujih svetov, vendar bomo s časom zvedeli marsikaj gotovega o njih. O stalnicah vemo natanko iz kake tvarine sestoje in razmere na premičnicah so nam še bolj znane, posebno klimatične. Skoraj bi poznali kmalu tuje svetove bolj kot lastno zemljo, saj poznajo astronomi luno natančneje, kakor geografi zemljo, pri kateri nam je geografija osrednje Afrike in obeh tečajev še popolnoma nepoznana.

Japonski Gibraltar.

„Ruskoje Slovo“ priobčuje iz peresa svojega poročevalca Krasevskega zanimiv članek, ki z ozirom na dogodke na azijskem bojišču zasluži uvaževanja. Krasevski se je po naročilu svojega lista podal na Japonsko, kjer se je mudil dolgo časa, ne da bi ga bili Japonci spoznali. Dal si je ime Angleža Pal-

* O Martu izpregovorimo še posebej.

progo zboljšati, kar je umevno provzročilo zopet veliko več stroškov.

Tako ministrsko poročilo.

Kar se tiče bohinjskega predora, bi bilo pač umestno ugovarjati, da bi mogla biti voda vzrok, da se je ustavilo delo v predoru in da ni bilo morda — kaj drugega.

V istem času grajeni „Simplon-predor“ je imel iste težave in še večje. In vendar so jih tamošnji inženirji premagali, ne da bi trebalo zavreči toliko dela in začeti iznova.

No, v bohinjskem predoru to ni šlo, dasi so se čula od strani očividcev — drugačna mnenja.

Danes se zdi vsekako čudno, da bi moderna tehnika ne mogla odstraniti takih ovir brez posebne škode, ko odstrani še vse hujše težave.

Toda, kaj se briga Cecconi, podjetnik tega dela, kot Italijan za to, kako bomo zmogli avstrijski davkoplačevalci s svojimi žulji ogromen kredit, ki ga nam nalaga to podjetje! On, Cecconi ima celo tako malo sočutja za avstrijske davkoplačevalce, da ni dal zaslužiti kaj avstrijskim delavcem in tako vsaj posredno nekoliko povrnil Avstriji, kar je pri njej zaslužil! Ne, vitez Cecconi je celo surovo odganjal domačine, a na delo jemal svoje rojake-Italijane, ki ne jemljo le domačinom izpred ust zaslužek, ampak so celo nevarni življenju in imetju — avstrijskih davkoplačevalcev, kakor je to pokazalo nebroj slučajev.

Naša vlada, ki je na zakonodajnem mestu zagotovila avstrijskim državljanom kot prvim zaslužek pri gradnji te železnice, — je še danes dolžna odgovor na vprašanje, zakaj ni držala besede.

Štajersko.

Slovenska posest na Štajerskem izginja v nemške roke.

Celjska „Domovina“ prinaša članek, v katerem opisuje žalosten fakt, kako izginja po južnem Štajerskem slovenska zemlja v pangermansko brezdno.

Zistematično z vsenemškim namenom pokupujejo n. pr. mariborski in ptujski nemški veljaki po deželi slovenske kmetije ter jih izpreminjajo v trdnjave nemštva. Na ta svoja posestva nastavljajo nemške oskrbnike in posle in na teh posestvih doni samo nemška beseda. Še slovenski posli se morajo posluževati nemškega jezika, ako hočejo služiti pri takih gospodarjih. Upravitelji teh posestev so najstrastnejši velikonemški politični agitatorji, ki se udeležujejo občinskih in drugih volitev in delajo srdito na to, da v občini nadvladuje nemški glas.

Slovenci se proti tej grdi vojni zoper njih obstanek ne morejo braniti, ker nimajo denarja. Domačije gredo na boben vsled žalostnih domačih razmer. „Südmarka“ s svojimi nemškimi denarnimi zavodi spravlja na zvit način v mreže zadolževanja kmeta za kmetom, le-ti pridejo na boben in Nemec kupi na dražbi tako zadolženo slovensko posest. Temu sovražnemu nemškemu delu na Spod. Štajerskem bi morali slovenski merodajni krogi posvetiti več pozornosti, da ne bo kesanje — prepozno! Veliko bi pripomoglo k rešitvi štajerskega slovenskega kmeta, ako bi se ustanavljale domače obrti in dr., kar bi dajalo postranski vir dohodkov. Rodoljubi, ganite se, skrajni čas je že!

Zopet zaušnica vlade Slovencem celjskega okraja. Štajerska deželna vlada pritisne Slovence, kjer jih le more. Za to imamo zopet nov dokaz. Zdaj razpuščeni okrajni zastop celjski je nastavil okrajne cestne komisarje, ki so bili vsi Slovenci. C. kr. vladni komisar pl. Lehman, kateremu se je poverilo od predsedništva c. kr. namestnije v Gradcu začasno vodstvo poslov okrajnega zastopa v Celju, je pa na svojo pest odstavil vse slovenske okrajne cestne komisarje in mesto njih nastavil same odločne nasprotnike Slovencev, kakor so dr. Schurbi v Celju, vinski trgovec Pallos v Celju, neki Henn v Vojniku, štorski tovarnar Jellek in bivši nemškutarski župan teharski Gorišek. Vlada je s temi ukrepi storila novo silovitost in nov čin samovolje, zadala je Slovencem celjskega okraja novo zaušnico!

„Marburgarca“ in „Vahtarca“ se zelo hudujeta zaradi slovenske zmage na Teharjih! Prva pravi, da pomeni ta zmaga — poraz Slovencev, druga pa celo grozi — s sodnijo, češ, da so se pri teh volitvah godile nepravilnosti, ki bodo odmevale v sodni dvorani. List pravi, da je bila slovenski sestavljena volilna komisija in da je ta komisija razveljavila več — nemških glasov, dočim je bila resnica ravno nasprotno, da je nemčurska volilna komisija uničila 15 slovenskih glasov, a so Slovenci vkljub temu zmagali. Na tako podel, nemoralen način skušajo celjski prusaki opravičiti svoj fijasko pri volitvah v občini, v kateri o kakih Nemcih ni sledu in kjer je surova ponemčevalna klika celjskih prusijancev dobila omenjeno število glasov edino le s pomočjo umazane korupcije med premalo zavednim delom slovenskega ljudstva. Mesto da se ti elementje sramujejo svojega nepoštenega dela političnih tatov in uzmovičev, pa se delajo, kakor bi imeli v slovenskih občinah pravico spregovoriti le besedico! Slovenci bodo svoje Teharje že znali varovati pred poznejšimi porazi vkljub nemški jezi!

Koroško.

Koroški Nemci in njih mameluki v slovenski koži prirede to leto stoletnico smrti nemškega pesnika Schillerja. Na to slavnost, ki bo po njih mnenju nemška slavnost, pa ne vabijo, kakor bi se za nje spodobilo, le svojih pristno nemških pristašev, — marveč v še večjem številu koroške Slovence in njih otroke. „Mir“ se je tem barantačem za slovenske duše krepko postavil po robu in svari slovenske stariše, naj se ne puste zapeljati po ljudeh, ki po našem ljudstvu — pljuvajo, a je vabijo pri vsaki priliki v svoje zanjke.

Celjska „Vahtarica“ ponatiskuje ta opomin „Mir“-ov in persiflira njega vsebino. Prusožidovski plačanec v Celju s tem zafrkavanjem menda hoče prikriti zloben namen nemške „Schillerfeier“ na Koroškem. A ta namen gleda Nemcem iz vsake potne luknjice! Čemu pa prirejate med koroškimi Slovenci svojo „Schillerfeier“? Čemu vabite na to svojo „slavnost“ — Slovence in celo njih otroke? Pač v prvi vrsti zato, da bi lovili naše ljudstvo v svoje tevtonske mreže. Ni dovolj neštevilno drugih sredstev, s katerimi na nelep način spravljate v svoj tevtonski meh slovenske duše, — tudi „Schillerfeier“ naj vam služi v to!

Na tej veselici se bodo glasili razni nemški govori, prikrojeni nalašč le za Slovence; prepevale se bodo nemške pesmi, katere naj bi navduševale naš vam tuj narod za vašo „nemško stvar“ in na tej veselici dogajale se bodo še druge reči, s katerimi se bode na zloben, sleparsk način skušalo zatirati v navzočih Slovencih naš narodni čut in zbujati v slovenskih srcih — nemško politično vest.

Kakor avstrijski Italijani s svojim Dantejem, tako avstrijski Nemci s svojim Schillerjem hočejo begati nenemške narode in jih loviti na svoje politične limanice. Mi pa kličemo tem nemškim političnim lopovom: Sramota za narod, ki se ne zadovolji s svojim in steguje dolge prste po tujem! Veliko slovanske posesti ste že ugrabili na sleparsk in zlodejsk način! Ali vedite, da je to, kar ste nam ugrabili, tako malo vaše in — nemško, kakor malo je last tatu ali roparja ono, kar je vkradel svojemu bližnjemu, izsleparil od njega ali izsilil! Capito?

Slovenskemu narodu v našem Gorotanu pa moramo nujno pokladati na srce zavest, da s tem, ako gre v politične zanjke tevtonom, ne dela sramote samo svojemu narodu, marveč tudi Nemcem, ker množi nemške vrste z — janičari, kakoršnih se mora vsak pošten Nemec sramovati!

Primorsko.

Velik koncert „Glasbene Matice“ v Trstu. Dne 25. in 26. t. m. napravi pevski zbor „Glasbene Matice“ izlet v Trst in priredi pri tej priliki v tamošnjem „Narodnem Domu“ dva koncerta v dobrodelne namene. S koncertom bo združeno ogledovanje mesta, vožnja po morju itd., itd. Vožnja bo znašala za tja in nazaj 5 K 80 vin. Ako bo oglašenih 300 udeležnikov, se priredi poseben vlak, ki bi šel zjutraj 25. t. m. iz Ljubljane in bi se vrnil 26. zvečer.

Jadranska banka se snuje v Trstu, katere osnovna glavnica bo znašala 2 milijona kron. Prva emisija bo znašala 500.000 K. Poslovala bo banka v slovenskem, hrvatskem in srbskem jeziku. — Tak zavod je bil jako potreben za ojačenje slovanske podjetnosti na našem jugu. Živeli ustanovitelji!

Delavsko kamnoseško podjetje v Nabrežini. Ker je delavec ona moč, od katere je — poleg kapitala — odvisno vsako gospodarsko podjetje, so skle-

---

mers-a. Pred nekaterimi dnevi se je preko Londona srečno vrnil v Moskvo.

Krasevski piše: Tri leta pred sedanjo vojno je Japonska s pomočjo nemških, angleških in amerikanskih inženerjev zgradila v sredi morske ožine Uraga, pri vhodu tokijskega zaliva na neznatni skali Yokozuka, ki neposredno čuva nad bogatim mestom Yokahama — trdnjavo, po uzoru one v Gibraltarju, le še enkrat tako močno. Ako si predstavljamo Bosporus zaprt po taki mogočni trdnjavi, obsejani okrog in okrog z neštevilnimi minami, ali si moremo misliti, da bi kaka velesila mogla priti v Carigrad? In Tokio in Yokahama sta mesti, ki ju brani pred sovražnikom mogočna nepremagljiva trdnjava Yokozuka.

Ladije, ki vozijo skozi morsko ožino, jadrajo mimo Yokozuke silno počasi in z največjo previdnostjo. Pri tej vožnji se morajo poslužiti specijalistov, ki poznajo razmere, ker podvodne mine menjavajo od časa do časa svojo lego. Pred ladijami vozi previdno mali parnik, da jim kaže pot, a od brega in od stražnih brodov se čujejo v enomer signali. Od prave trdnjave ni skoro ničesar videti; nič ko sivo skalovje, sploh pa krasna okolica. Drevje, grmovje — vse v najlepšem cvetju! Ladije vozijo nad peklom, a v krasotah bajke.

In ta Yokozuka je namenjena v sedanji vojni igrati velikansko vlogo. Enkrat bi jo bila že skoro igrala. Čitatelji časopisov se morda še spominjajo na predrzen izlet ruskega vladivostoškega brodovja pod admiralom Jesenom, ki si je upal skoro v vodovje najvažnejših japonskih luk.

Vkljub silnemu ogorčenju, ki je zavladalo na Japonskem zaradi nesposobnosti admirala Kamimure, da bi ruske križarke vjel, ni vendar izgubil nikdo zaupanja do vlade. Tudi izmed tujcev, bivajočih v velikem številu v Yokahami, ni nikdo občutil strahu, — vse je zaupalo japonski vladi. Le tega nikdo ni vedel, kaj pomeni ta „nesposobnost“ admirala Kamimure in zakaj da ni odstavljen. Ali vlada je vedno odgovarjala: „Ruske križarke se sicer nahajajo v japonskih vodah, a nevarnosti ni nobene!“

In to je zadostovalo! — Danes je stvar pojasnena. Kamimura je imel nalog ruske križarke zvabiti v zasedo in jim dati priliko, da bi si upale daleč v japonsko vodovje, pred ono grozno Yokozuko. Kamimura se je hotel Jesena navidezno izogibati in mu puščati prosto pot, potem ga pritiskati ob straneh in ga poditi pred seboj. Ko pa bi bili ruski kolosi v popolnoma podminiranem vodovju, takrat pa bi začeli delovati pod njimi peklenski stroji; — baterije japonskega Gibraltarja bi začele grmeti in ruske križarke bi bile v pravem pomenu besede raztrgane na kose. To zabavo so si hoteli privoščiti smrtni sovragi Rusije v Tokiju in drugod! — In res, — rusko brodovje si je upalo dalje in dalje. Bilo je kratkih pet ur oddaljeno od Yokahame. Le tri male topničarke so bile usidrane pred jokahamsko bogato luko. Vse je vedelo, da se bližajo mestu ruski pomorski kolosi. Na obrežjih je stalo vse črno ljudstva in v mestu je vladala velika napetost. Utis je bil uprav grozen ali nikdo se ni bal, nikdo se ni tresel, kajti vlada je v enomer kričala: „Brez strahu! Nobene nevarnosti!“ Vse je čakalo nestrpno na izid in je slepo zaupalo vladi.

Za hrbtom ruskega brodovja so mej tem križale tri štiri japonske bojne ladije. Te ladije so prežale na trenutek, ko bi prijadralo rusko brodovje v morsko ožino in bi potem takoj prihitele in zaprle izhod, da bi nobena ruska križarka ne mogla oditi podmorskim minam in baterijam Yokozuke. Japonci so računali na vročekrvnost in bravuro ruskih pomorščakov — tako blizo japonskega obrežja! Pa bi ne jadrali pred Yokahamo in ne vrgli vsaj nekoliko bomb v mesto?! To bi odmevalo po celem svetu. In še tako prosta pot, — brez ovire!

Ali ne! Japonci so delali račun brez ruskega krčmarja, — njih veselje se je spremenilo v pusto — razočaranje! Rusko brodovje je hotelo za norca imeti tega sovražnika in — ni šlo v past! Jesen je tik pred pastjo obrnil in pokazal Kamimuri — hrbet. Zdaj pa jo je ubral Kamimura za njim, — ni bil več „nesposobni admiral“, ki zasluži biti odstavljen, zdaj se je požuril, da bi Jesena vendar še dobil v pest, ko se mu ni posrečilo, zvabiti ga pred Yokozuko.

Yokozuka pa je vendarle imenitna trdnjava, da malo tacih, — pravi japonski Gibraltar, — o kateri je neki strokovnjak dejal, da brani „trebuh in vrat“ Japonske, — ako pa tudi „srce“, to se ne vé.

nili delavci v Nabrežini, da ustanove svoje lastno podjetje. V ta namen se je sešel pretekli torek v Nabrežini velik delavski shod, na katerem se je naznanilo delavcem, da je podjetnik Wildi daroval delavcem velik rimski kamnolom pri Nabrežini in enega v Repentabru. Vrhu tega je omenjeni podjetnik še posodil delavcem 300.000 kron za ustanovitev zadružnega podjetja, v katerem bo sam udeležen s 25.000 kronami. Ostalo svoto 275.000 K pa bodo delavci vrnili v šestih letih, tako da popuste vsak teden od plače 2 kroni. Vsled tega so delavci silno navdušeni. —

Mejnarodni korak proti trgovini z dekleti.

V svrho uspešnega boja proti zloglasni trgovini z ženskami se je mej državami Anglija, Francija, Italija, Nemčija, Rusija, nadalje med državami Španija in Portugalska, Belgija, Švedija in Norveška, Danska, Nizozemska in Švica dne 18. maja 1904 sklenil dogovor, h kateremu je pozneje pristopila tudi Avstro-Ogrska in kateri dogovor je dobil pred kratkim ratifikacijo od večine imenovanih držav. Le Belgija, Nizozemska in Portugalska so se obvezale doprinesti pritrdilno listino najdalje do 18. julija t. l.

S tem dnem stopi dogovor v veljavo v onih državah, ki so mu pritrdile.

Bistvene točke tega dogovora so pa sledeče: V vsaki obveznih držav se ustanovi poseben urad, katerega naloga bode, nabirati vsa poročila, ki se tičejo nabave žensk v nečiste namene v inozemstvu. Nadalje se ustanovi nadzorstvo, katerega stvar bode, na kolodvorih, v lukah in mej potovanjem izsledovati spremljevalce žen in deklet, namenjenih za prešestvo; posebno bode naznaniti pristojni oblasti prihod onih oseb, ki so sumljive bodisi kot trgovci z ženskim blagom, pomočniki ali tudi žrtve te trgovine. Vlade obveznih držav so zavezane, kadar treba, dognati identiteto in personalije prostitutk iz tujih držav in to sporočiti dotični državi, v katero prostitutka spada in sicer v svrho odgona v domovino. Ako so osebe brez sredstev, preskrbi se jim zavetje pri podpornih zavodih ali zanesljivih privatnih osebah do časa, ko se povrnejo ali na lastno željo ali zahtevo starišev in varuhov v svoje domače kraje,

Nadalje se ustanovi nadzorstvo tudi onih pisarn in agentur, ki se pečajo s preskrbljevanjem služb v inozemstvo za žene in dekleta.

Ta dogovor ne velja le za evropsko ozemlje obveznih držav, marveč tudi za vse francoske in nizozemske kolonije, za eritrejsko kolonijo Italije, za danske Antile in za azijsko Rusijo.

Doma in drugod.

Jesenice so slovenske in ostanejo — slovenske!

V svoji seji dne 5. t. m. je občinski odbor na Jesenicah imenoval za častne občane dvanajst Slovencev, ki so si posredno ali neposredno stekli v narodnogospodarskem oziru zaslug za Jesenice. Ti Slovenci so: Jakob Aljaž, župnik na Dovjem; Jurij Auer, posestnik in pivovarnar v Ljubljani; Fran Budinek, trgovec v Kranjski gori; dr. Vinko Gregorič, primarij deželne bolnice v Ljubljani; Ivan Hribar, župan stolnega mesta Ljubljane; Josip Pogačnik, državni in deželni poslanec v Podnartu; Fran Rant, nadučitelj v Radečah pri Zidanem mostu; Avguštin Šinkovec, mestni župnik v Škofji Loki; Ljudevit Štricelj posestnik in načelnik gasilnega društva v Ljubljani; dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani in dr. Janko Vilfan, odvetnik v Radovljici. Častnim občanom je bil imenovan tudi Anton Trevn, posestnik in trgovec ter bivši župan jeseniški, ki je za občino storil jako veliko, med drugim podaril svet za zidanje šole.

Imenovanje teh mož za častne občane Jesenic kot pristno slovenske občine je popolnoma naravno. Ali to imenovanje je spravilo iz ravnotežja ves nemški Izrael jeseniški in to ne v najzadnji vrsti zaradi tega, ker med imenovanimi ni tudi Karol Luckmann, generalni ravnatelj jeseniške tovarne kot vsenemške trdnjave.

Vsenemško časopisje prinaša kar cele kolone zgražanj nad „predrznostjo“ jeseniških Slovencev, ki so šli svoje ožje rojake in slovenske rodoljube imenovat za častne člane. V teh jeremijadah se pangermani spozabljajo celo tako daleč, da imenujejo Slovence tuje prebivalce Jesenic, sebe pa smatrajo za domačine. To klasično imenovanje na Jesenicah je pa eklatantno dokazalo, kje se nahaja največja občutljivost Nemcev, njih takozvana Ahilejeva peta. Ta občutljivost je, ako se jim pove, da so na naši zemlji oni tujci ter le za to tukaj, da bi nam na sovražen in zvit način uropali našo narodno posest. Ako se jim pove to v brk, ako se njih politično delo o nas imenuje s pravim imenom, tedaj so vsi pokonci in se delajo nedolžno ogorčene!

Tevtonski listi zdaj rotijo deželni in državni zbor, naj razveljavi ta sklep občine jeseniške in dajo razumeti, da se bodo Nemci strahovito maščevali nad tem pojavom — slovenske samostojnosti.

Jeseničani naj se torej le pripravijo, da bodo prvi kanoni, ki jih bo vlila tvrdka Krupp, ki baje le ustanovi nekje na Gorenjskem filijalko, — vliti v namen, da jih sproži mati Germanija proti občinski hiši na Jesenicah, v kateri se je zgodilo to grozno hudodelstvo.

Slovensko gledališče. V nedeljo 19. t. m. se ponovi opera „Poljub“, popoldne pa se vprizori Schillerjeva „Devica Orleanska“ kot dijaška predstava. —

„Slovensko planinsko društvo“ v Ljubljani sprejme oskrbnico ali oskrbnika: 1.) za Aljažev dom v Vratih (planinska restavracija) in 2.) za Kadilnikovo kočo na Golici. Ponudbe naj se pošljejo do srede meseca aprila t. l. osrednjemu odboru „Slovenskega planinskega društva“ v Ljubljani, kjer se dobe tudi podrobna pojasnila.

Novo društvo. Deželno predsedstvo je potrdilo pravila društva slovenskih književnikov in časnikarjev.

Zbirka domačih zdravil, kakor jih rabi slovenski narod. S poljudnim opisom človeškega telesa. 4. natis. Cena 1 K, po pošti 1 K 10 v. Dobiva se v Zvezni trgovini v Celju. Vsega priporočila vredna knjižica je prav dobro sestavljena. Da je izšla že v 4. natisu, je dokaz posebnega zanimanja za njo med ljudstvom.

Revščina na Angleškem. Iz Londona se čuje: Najnovejša štatistika Angleške prinaša na svetlo zelo resno in žalostno dejstvo, da danes na Angleškem vsaka 40. oseba, a v Londonu vsaka 36. dobiva javno ubožno podporo. Zadnjega januvarja je bilo takih ubožcev 823.854. Naraščaj uboštva v teku zadnjih pet let se najbolj kaže v sledečih številkah: L. 1901. je bilo ubožcev 707.446, l. 1902. 720.446, l. 1903. 742.938, 1904. 769.629, 1905 pa 823.854. Od teh je 259.346 ubogih po ubožnih hišah, dočim dobivajo ostali podporo privatno. Komentarja ni treba!

12 milijonov zapravil. V Monte Carlo je pred nekaj dnevi umrl angleški zapravljivec marki Anglesey, star še le 30 let. Od leta 1898 sem je vse svoje premoženje v gotovini 12 milijonov kron in svoje posestvo, ki mu je donašalo letnih 2 ½ milijona kron — pognal. Na svojih gradovih prirejal je posebne gledališke predstave, kjer je tudi sam nastopal, ves posut z biseri. Pri prodaji njegovih stvari skupilo se je samo za lepotičja okoli milijon kron. A posebno pozornost je vzbujala njegova garderoba. Imel je nič manj kakor 227 kompletnih salonskih oblek, 362 telovnikov, 100 površnikov, 73 frakov raznih barv, 142 parov čevljev vsake vrste, 82 spalnih sukenj itd. Izmed mnogoštevilnih kožuhov je bil eden cenjen na 1000 funtov šterlingov (24.000 K). Anglesey je pred kratkim pribežal v Monte Carlo, da bi tam v igri poiskal drugo srečo, a našel je smrt.

Zeleni nagelji. Nekemu cvetličarju v Los Angelos v Kaliforniji se je posrečilo po šestletnem prizadevanju vzgojiti zelen nagelj z belimi listi. Morda se A. C. Stilson-u — tako se imenuje ta kaliforniški cvetličar — posreči vzgojiti še višnjevo vrtnico!

Žbice žrl in — umrl. Nekemu kmetu na Nemškem je prišlo na misel, da se hoče usmrtiti na originalen način. Najedel se je namreč „žbic“ od čevljev, ki so mu raztrgale črева. Kmet je umrl v groznih bolečinah.

Listnica uredništva. G. K. M. v Lj.: Hvala! Priobčimo prihodnjič. — G. Fr. K. v S.: Začnemo priobčevati v prihodnji številki. Hvala!

Tiskarskega učenca

sprejme tiskarna A. Slatnar v Kamniku.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM pristen le s trgovskosodno registr. zeleno varstveno znamko z nuno.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napenjanje, telesno zaprtje, **influenco**, za rane, zobne bolečine itd. **Poštnine prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.**

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. **S poštnino, poštno spremnico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3·60.** Pristno le iz **lekarne „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi** pri Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenejo vsaki pošiljatvi balzama zastonj ali pa se na željo posebej dopošljejo. 1

J. Koschier

„pri orlu“ v Kamniku.

Trgovina z galanterijskim blagom.

Velika zaloga

modnega in perilnega blaga vsake vrste, potrebščin za krojače in čevljarje, pletenih čipk, izvrstnih nožev, škarij in britev ter raznovrstnega drobnega blaga po najnižji ceni.

Najnižje cene — Najnižje cene

Naročajte in razširjajte „Naš List“!

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice SV. MARKA se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri **želodčnih boleznih**, ublažujejo **katar**, urejujejo **izmeček**, odpravijo **naduho, bolečine** in **krče**, pospešujejo in zboljšujejo **prebavo**, čistijo **kri** in **črева**. **Preženó velike** in **male gliste** ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izborno proti **hripavosti** in **prehlajenju**. Lečijo vse bolezni na **jetrih** in **slezeh** ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako **mrzlico** in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljše sredstvo proti bolezni na maternici in madronu ter ne bi smele raditega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb,** zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 36, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstorica se ne pošilja.

Cena je naslednja in sicer franko dostavljena na vsako pošto:

1 ducat	(12 steklenic)	4·— K.
2 ducata	(24 steklenic)	8·— K.
3 ducate	(36 steklenic)	11·— K.
4 ducate	(48 steklenic)	14·60 K.
5 ducatov	(60 steklenic)	17·— K.

Imam na tisoče priznalnih pisem, ki jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim uspehom rabili kapljice **sv. Marka** ter popolnoma ozdraveli. Ivan Barentinčić, učitelj; Janko Kisur, kr. nadlogar; Stjepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljanić, seljak itd.

Ustanovljena l. 1360. **Mestna lekarna, Zagreb,** Ustanovljena l. 1360.

Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka. 5

Zdravje je največje bogastvo!

Izdajatelj in odgovorni urednik Hinko Sax.

Lastnina in tisk tiskarne A. Slatnar v Kamniku.